

גיוונים של המורה

שיעורי קורס חשיבה מתוכננים לספק את קווי המתאר הבסיסיים לקורס החשיבה שמתייחס לחשיבה כאל מיומנות בפני עצמה. קווים בסיסיים אלה פתוחים לשינויים כרצונו של המורה. ישנם מורים שמתלוננים על הנוקשות של הקורס ועל כך שמתואר ומפורט בדיוק כיצד לבצע כל דבר עד הפרט האחרון. אחרים אומרים שהם אוהבים את מבנה השיעורים שמספקים דרך עבודה ממשית, במקום להורות למורה ללכת ולחפש "השראה". לא קשה ליישב בין שתי השקפות סותרות אלה. המורים שמעוניינים להשתמש בדוגמאות ובתרגילים משל עצמם מוזמנים בהחלט לעשות זאת. אין טעם לחלק דפים ריקים לאלה שמעוניינים להכניס את הוריאציות האישיות שלהם - שכן הם יכולים לעשות זאת בכל מקרה.

הוריאציות של המורים בשיעורים יכולות לבוא לידי ביטוי בכל אחת מהצורות הבאות, או בכולן.

זמן

המורים יכולים להחליט כמה זמן הם מעוניינים להקדיש לכל שיעור. הזמן המומלץ מופיע בדרך כלל בהנחיות למורה. המורה עשוי להיות מעוניין להקדיש זמן רב יותר מהזמן המוצע. יש מורים שמקדישים 35 דקות, כפי שמוצע, אולם אחרים מקדישים 90 דקות או שני שיעורים נפרדים. באופן דומה, המורה יכול להחליט כמה זמן הוא מעוניין להקדיש לכל תרגיל. ניתן להקצות לכך את הזמן המוצע או להחליט על משך זמן אחר. כשהמורה משנה את הקצבת הזמנים עליו לזכור את הנקודות הבאות:

1. קצב השיעור צריך להיות מזורז. יש להימנע מלהאריך את השיעור על ידי ויכוחים או דיונים על נקודות נפרדות. אין להאריך את השיעור בגלל דיונים פילוסופיים אבסטרקטים אודות החשיבה.
2. קיים סיכוי גדול להיתקע בתרגיל שמעורר עניין בכיתה. למרות שהיינו רוצים לספק סקרנות זו של התלמידים, לפעמים חיוני לקצר את הדיון כדי להתקדם לתרגיל אחר, שכן אחרת הדגש עובר מתהליך החשיבה לתוכן התרגיל. הדיון הכללי יכול להיות מרתק אבל בסופו של דבר התלמידים ילמדו רק מעט על החשיבה עצמה.

דוגמאות

בתחילת כל שיעור כמעט הכרחי שהמורה יציג את הדוגמאות שלו כדי להכניס את הכיתה לנושא השיעור. לא ניתן לספק את הנושאים לדוגמאות אלה, היות שכדי שהדוגמאות תהיינה אפקטיביות הן צריכות להתייחס לכיתה מסוימת בבית-הספר מסוים בזמן מסוים. למשל, המורה יכול להתייחס למקרה שבו נופץ חלון באותו בוקר. המורה יכול להתייחס לחג שמתקרב ובא; לפריט בחישה של אמש; להתנהגותו של תלמיד מסוים בכיתה. הדוגמאות יכולות להתייחס להרחבת מבנה בית-הספר שמתבצעת עתה; הן יכולות להתייחס לשכונה; אולי הן יכולות לקרוא לחנות בשכונה בשמה; הן יכולות להתייחס לקבוצת הכדורגל המקומית. על המורה לחשוב על דוגמאות לפני השיעור, משום שקשה לחשוב על דוגמה בדיוק בשעה שנוזקים לה.

התרגילים

התרגילים מתוכננים לשימוש בקרב מגוון רחב של גילאים ורמות יכולת, עובדה ההופכת אותם למוגבלים במקצת. למשל, בעיות בין נערים ונערות שיכולות להיות רלוונטיות לנער בן שש-עשרה לא יהיו רלוונטיות לילד בן תשע. המורים יכולים לבחור באילו תרגילים הם מעוניינים להשתמש ועל אילו הם מדלגים. הם יכולים גם להעביר תרגילים מפריטי הפרוייקט לקטע התרגול. המורה יכול לגוון את התרגילים על ידי הוספת מידע או הפיכתו לאקטואלי עבור התלמידים. אם המורה חושב שתרגיל מסוים איננו מעניין, עליו לנסות לשנותו על מנת

להוסיף לו עניין. לחלופין, המורים יכולים להמציא תרגילים בעצמם. כשהם עושים זאת, עליהם למלא את הקווים המנחים הבאים:

1. אסור שתרגיל יהיה עצום בהיקפו עד כדי כך שיהפוך לדיון שיתפוס את כל זמן השיעור.
2. הטוב ביותר הוא מצב שבו יש תערובת של בעיות שחלקן רלוונטיות בצורה ישירה למצבם של התלמידים בבית או בבית-הספר וחלקן מרוחק יותר ואבסטרקטי.
3. למרות שלעתים נדמה למורים שתרגילים בעלי רלוונטיות מידית מעניינים יותר, אין זה בהכרח נכון. כשנושא התרגיל מוכר לתלמיד הוא עלול לא לחשוב כלל, אלא רק לחשוף קלישאות מוכרות וסטריאוטיפים המורים על דעותיו הקדומות בנושאים מסוימים, ולא על חשיבתו. לעומת זאת, בתרגילים בנושאים מרוחקים יותר, התלמידים יכולים לתרגל את חשיבתם ללא תחושה של מחויבות לנושא. מטרת שיעורי החשיבה היא לימוד חשיבה ולא פיתוח המודעות החברתית. תלמידים שמקבלים בזו אחר זו שאלות חברתיות עלולים להתעייף עד מהרה.
4. התרגילים צריכים להכיל, במידת האפשר, מספר קווי חשיבה מובנים מאליהם, כדי שהחשיבה תוכל להתחיל מיד. למשל, התרגיל ששואל "האם ילדים צריכים ללבוש תלבושת אחידה בבית-ספר זה?" מספק פעולה חשיבתית רבה יותר מאשר התרגיל העוסק בשאלה "האם יש לאפשר לילדים להחליט אם ילבוש תלבושת אחידה בבית-ספר זה?". הניסוח השני נראה אולי מתאים יותר מבחינה חברתית, אך מעורבת בו פחות חשיבה ולכן ניתן להוסיף כהרחבה לניסוח הראשון.
5. נסו לספק מידע בסיסי כדי להביא את החשיבה לכלל פעולה. נסו למנוע מהתלמידים לומר: "זה תלוי...במה שמתכוונים ב... תלוי במקום שבו הם נמצאים... במידת המעורבות..." וכו'.

מבנה השיעור

ניתן לשנות את סדר השיעור. למשל, בקורט חשיבה 1 מורים רבים השתמשו בתרגיל כדוגמה מקדימה (שעה שהשתמשו בשיטת הוראה אינדוקטיבית של מעבר מן הפרט אל הכלל). בדומה, ניתן לדלג על קטעים מסוימים אם אינם נראים מתאימים לקבוצת הגיל. בהוראת ילדים צעירים יותר, מוותרים מורים רבים על התרגילים העיקריים בקורט חשיבה 1. בבתי-ספר שבהם לא נוהגים לתת שיעורי-בית או פרויקטים עצמיים, ניתן לפסוח על קטע הפרויקט. במהלך הנהגת שינויים אלה, חשוב שלמורה יהיה ברור מהו אופיו של השיעור. אין טעם לשנות את השיעור ברמה כזאת שהוא יהפוך לשיעור דרמה או לקבוצת דיון, ללא כל קשר ללימוד חשיבה, דבר שעלול לקרות ולעתים אכן קורה. ניתן לסכם את העקרונות הבסיסיים של שיעורי קורט חשיבה בצורה הבאה:

1. כל שיעור קורט חשיבה עוסק בתהליך או בפעולת חשיבה אחת. נקודה זו הינה עקרונית לשיעור, היות שכל השיעור סובב סביב פעולה או תהליך זה. תשומת לבם של התלמידים צריכה תמיד לחזור לפעולה או לתהליך המרכזי.
2. השיעור מספק תרגול ברור לפעולה המרכזית. התרגול צריך להכיל מספר תרגילים שבאמצעותם מתרגלים את הפעולה. אין תועלת בדיון כללי על תרגיל אחד.
3. בהוראת ילדים גדולים יותר, ניתן להקצות זמן מיוחד לדיון על הפעולה או על התהליך עצמו, כך שהתלמידים יהיו מודעים לו בצורה ישירה.

פורמט

השיעור מתנהל לרוב כשהתלמידים מאורגנים בקבוצות. הקבוצות דנות בתרגילים, ובסופו של הזמן הנתון דובר הקבוצה מציג את תוצר הקבוצה. כל זה נעשה באופן מילולי, אם כי הדובר רושם לפניו מראש, בראשי פרקים, את הרעיונות של הקבוצה, כדי לזכרם ביתר קלות. המורים יכולים לשנות את הפורמט לדיון כיתתי פתוח. הם יכולים לקבל הצעות ולשאול שאלות. כשהשיעור מתנהל בצורה של דיון כיתתי פתוח, אין טעם להקצות זמן לחשיבה היות שהתלמידים יכולים לחשוב בזמן שתלמיד אחר מציע הצעה כלשהי או עונה על שאלה. הדיון על כל תרגיל יכול להתחיל מיד לאחר שהתרגיל הוסבר. אפשר גם למהול קצת דיון כיתתי בעבודה בקבוצות. התלמידים עובדים בקבוצות ואז מנהלים דיון כיתתי פתוח עם המורה (כלומר, המורה יכול לשאול יחידים בקבוצה מה וכיצד הם חושבים בנושא מסוים).

התוצר

התוצר הוא לרוב מילולי - גם של הקבוצות וגם של יחידים. במקרים מסוימים המורה ירצה לערוך על הלוח רשימה מסכמת של כל הרעיונות שהועלו. עם קבוצות בוגרות יותר, ניתן לקבל תוצר כתוב. התוצר נכתב על ידי יחידים במהלך השיעור (התלמידים מתבקשים לכתוב את מחשבותיהם בנושא מסוים) או כשיעורי-בית או עבודת פרויקט שנעשים מחוץ לשעות השיעור. התוצר הכתוב יכול להיות בצורה של חיבור או ראשי-פרקים. ראשי-פרקים יכולים להכיל רשימות שבהן הרעיונות החדשים ממוספרים. המורה יכול לבקש שיהיו כותרות ברורות ולבקש מהתלמידים לכתוב משהו תחת כותרות אלה. למשל, המורה יכול לבקש מהתלמידים לכתוב משהו תחת הכותרת "מידע נתון" (מ"ן) או "מידע חסר" (מ"ח).

חומר אחר

המורה מוזמן להציג חומר אחר לשיעורים כחומר מקור. הדבר מתאים במיוחד בשיעורי קורט חשיבה 5. החומר החדש יכול לכלול תמונות, סרטים, קלטות, עיתונים, מאמרים מעיתונים, הצגות וכו'. המורה יכול להציג גם חומר ממקצועות אחרים כגון היסטוריה, גיאוגרפיה, ספרות וכו'. ניתן להציג גם בעיות שמשפיעות על תלמיד זה או אחר.